

การกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของพระสงฆ์ ที่อาบัติปราชิกกรณีเสพเมถุน

ร.ต.อ. ดร.ศุภรัตน์ เฮงตระกูล¹

■ บทนำ

พระสงฆ์เป็นบุคคลที่ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นสาวกที่ทำหน้าที่สืบทอดพระพุทธศาสนาต่อจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสงฆ์จึงอยู่ในฐานะอันควรเคารพสักการะ และประพฤติตนอยู่ในพระธรรมวินัย เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่ฆราวาสทั้งปวง แต่จากข่าวคราวที่ปรากฏบ่อยครั้ง พระสงฆ์บางรูปมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม โดยเฉพาะการยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่นทำให้เกิดความเศร้าหมองในพระศาสนา ในอดีตนับแต่พุทธกาลที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงวางบทบัญญัติในพระวินัยว่า ภิกษุรูปใดที่เสพเมถุนกับบุคคลอื่นถือว่าภิกษุรูปนั้นต้องอาบัติปราชิกและขาดจากความเป็นภิกษุ ไม่สามารถกลับมาบวชใหม่ได้ ส่วนในสังคมไทยแต่โบราณฝ่ายอาณาจักรก็มีการวางบทลงโทษทางอาญาแก่ภิกษุที่ประพฤติดังกล่าวไว้ดังปรากฏในกฎพระสงฆ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายตราสามดวง แต่เมื่อมีการบัญญัติกฎหมายอาญาขึ้นตามแบบประเทศตะวันตก ประเทศไทยมิได้กำหนดบทบัญญัติให้กรณีภิกษุเสพเมถุนแล้วต้องอาบัติปราชิกนั้นเป็นความผิดทางอาญา เป็นผลทำให้เมื่อภิกษุขาดจากความเป็นพระแล้วก็เข้าสู่สังคมปกติได้โดยไม่ต้องรับโทษบ้านเมืองใดๆ ทั้งที่ก่อความเสียหายต่อศีลธรรม จาริตประเพณีอันดีงาม และทำให้การประพฤติดังกล่าวไม่เป็นที่เกรงกลัว และขาดการป้องปรามโดยกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งในประเด็นนี้กลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่น คือ ประเทศลาว ได้มีการกำหนดไว้

¹ - อาจารย์พิเศษ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (โครงการพิเศษ) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 - นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพ
 - นิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายระหว่างประเทศ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - ศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชารัฐศาสตร์ การบริหารงานยุติธรรม) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กฎหมายอาญาให้มีบทลงโทษภิกษุที่ประพฤติตนเสพเมถุนนี้ด้วยโดยจัดอยู่ในความผิดต่อยึดครองประเพณีหรือจารีตประเพณีเพื่อเป็นการรักษาความบริสุทธิ์ของพระศาสนา จึงสมควรที่ประเทศไทยจะกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของภิกษุที่อาบัติปราณีกรรมเสพเมถุน เพื่อเป็นการรักษาความบริสุทธิ์ของพระศาสนา จารีตประเพณีอันดีงาม และเป็นการผสานมาตรการเข้ากับการดำเนินการของฝ่ายศาสนจักรที่ดำเนินการเพื่อปกป้องพระศาสนา

กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่นับถือพระพุทธศาสนามาเป็นเวลาหลายร้อยปีเช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังปรากฏหลักฐานทั้งจากโบราณสถานและโบราณวัตถุที่ขุดค้นพบ ซึ่งมีทั้งพระพุทธรูปศาสนาฝ่ายเถรวาทและมหายานผสมผสานกับศาสนาพราหมณ์ฮินดู ดังนั้นตามจารีตประเพณีที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา สังคมพุทธในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงให้ความสำคัญเคารพต่อพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ว่าเป็นหลักชัยของชีวิตที่จะนำไปสู่ความสุขสงบของสังคมนี้อันโลกนี้และโลกหน้า การจรรโลงพระพุทธศาสนาให้บริสุทธิ์ จึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่นับถือพระพุทธศาสนา การจรรโลงพระศาสนาจึงปรากฏทั้งในแนวทางของพระศาสนจักรและฝ่ายอาณาจักร โดยในฝ่ายพระศาสนจักรได้ดำเนินการตามพระธรรมวินัย ในส่วนของพระวินัยปิฎก ซึ่งเป็น ส่วน บทบัญญัติ ปาฏิโมกข์ของพระภิกษุ พระภิกษุณี หรือศีลที่บรรพชิตต้องปฏิบัติ ในส่วนฝ่ายอาณาจักรกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาวได้มีการบัญญัติกฎหมายซึ่งได้รับอิทธิพลจากพระธรรมศาสตร์จากอินเดียมาเป็นแนวทางในการจัดการกับบุคคลที่ก่อให้เกิดความเศร้าหมอง

ในพระศาสนา โดยเฉพาะในกรณีของชาติพันธุ์ไทในสยามประเทศ ได้มีการตราบทบัญญัติเพื่อวางแนวทางลงโทษบุคคลที่ทำให้พระศาสนาเศร้าหมองไว้ในกฎหมายไทยโบราณคือกฎหมายตราสามดวง (Three Seals Code) ซึ่งสืบทอดมาจนถึงสมัยการปฏิรูปกฎหมายและการศาลในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์สยามได้มีการตรากฎหมายต่าง ๆ ขึ้นโดยใช้ร่างกฎหมายจากแนวคิดของประเทศตะวันตกทำให้บทบาทของกฎหมายตราสามดวงต้องยุติไป แต่ในฝ่ายศาสนจักรพระสงฆ์ก็ยังคงทำหน้าที่ในการสั่งสอน สืบทอดพระศาสนาต่อ ๆ มาและภิกษุก็ยังคงต้องปฏิบัติตามศีลแห่งพระปาฏิโมกข์อยู่ตลอดมา แต่ปัญหาที่พบในปัจจุบันก็คือได้ยังเกิดกรณีที่ไม่เหมาะสมของภิกษุบางรูปขึ้นเสมอ ๆ โดยเฉพาะในกรณีของการเสพเมถุนหรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลอื่นซึ่งในทางพระวินัยถือเป็นความผิดอย่างร้ายแรง โดยต้องอาบัติปราณีคือขาดจากความเป็นพระ (อาบัติที่เป็นปราณีมี 4 ประการ คือ 1. การเสพเมถุน ไม่ว่าจะกับมนุษย์หรือสัตว์ 2. การลักทรัพย์ 3. การฆ่ามนุษย์ และ 4 การอวดคุณพิเศษที่ไม่มีในตน) ซึ่งแต่เดิมในกฎหมายตราสามดวงได้มีบทบัญญัติลงโทษภิกษุที่ประพฤติเช่นนี้ เนื่องจากเห็นว่าการเสพเมถุนเป็นความผิดที่ทำให้พระศาสนาต้องเสื่อมเสียและเป็นความผิดเพราะกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี ตลอดจนภิกษุที่ประพฤติดังกล่าวนี้ได้ทำการสังฆมทรพย์สมบัติเพื่อนำไปตั้งตัวร่วมกับคนรัก ภายหลังจากสึกหรือครอบเพศสมณะทั้งที่มีความสัมพันธ์ดังกล่าว ทำให้คนที่ทราบหมดความเลื่อมใสในพระศาสนาอันกระทบต่อสังฆมศีลธรรม และความสงบเรียบร้อย แต่เมื่อมีการตรากฎหมายอาญาขึ้นใหม่ตามแบบตะวันตก

กฎหมายอาญาปัจจุบันก็ได้มีการกล่าวถึงความประพฤติก่ที่กระทบต่อจารีตประเพณีและสังคมในกรณีนี้ไว้ ทำให้เมื่อมีกฤษฎีประพฤติดนเป็นอาบัติปราชิก ทางศาสนาจักรก็ทำได้โดยการขับออก จากหมู่พระสงฆ์และไม่อนุญาตให้บวชใหม่ได้อีก ในขณะที่ฝ่ายอาณาจักรไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ได้ ถ้ากฤษฎีนั้นไม่ได้กระทำผิดอาญาใด ๆ ร่วมด้วยขณะมีพฤติกรรมดังกล่าว เช่น การ หลอกลวง การฉ้อโกงทำให้กฤษฎีบางรูปแม้จะ อาบัติปราชิกต้องสึกออกมาก็ยังคงมีความสุข สบายจากทรัพย์สินที่มีคนถวายให้ขณะเป็นพระ หรือยังคงเข้าสู่สังคมโดยกฎหมายไม่สามารถ ดำเนินการใด ๆ ได้ ในขณะที่ผู้คนในสังคมยัง ไม่ได้รับการแก้ไขเยียวยา จากพฤติกรรมอันเป็น การทำให้ศาสนาที่เป็นที่เคารพสูงสุด จารีต ศีลธรรม อันดีของสังคมต้องกระทบกระเทือน หรือมัวหมอง ซึ่งสาเหตุนี้เป็นคุณค่าทางจิตใจ จิตวิญญาณ อันไม่อาจตีค่าด้วยตัวเงิน บทความ เรื่องนี้จึงเขียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอ แนวคิดในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญา ต่อกฤษฎีที่อาบัติปราชิกจากการเสพเมถุนผู้อื่น โดยจะเสนอประเด็นศึกษาตามลำดับดังนี้

- 1) ความเป็นมาของอาบัติปราชิกกรณี เสพเมถุน
- 2) กฎหมายตราสามดวงที่เกี่ยวข้องกับ การอาบัติปราชิกกรณีเสพเมถุน
- 3) บทบัญญัติทางกฎหมายอาญาของ ประเทศลาวกรณีกฤษฎีเสพเมถุน
- 4) บทวิเคราะห์และแนวทางการกำหนด ความรับผิดชอบอาญากรณีกฤษฎี สามเณร อาบัติปราชิกจากการเสพเมถุน
- 5) บทสรุป

ระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยเป็นการ วิเคราะห์ข้อมูล เอกสาร (Documentary Data) ทั้งที่เป็นเอกสารลำดับต้น (Primary Data) ซึ่งได้แก่ 1) พระไตรปิฎกในส่วนของพระวินัย พิฎก (คัมภีร์ว่าด้วยระเบียบวินัย) ในหมวด มหาวีถังค์ (ข้อห้ามหรือวินัยที่เป็นหลักใหญ่ ๆ ของ กฤษฎี) หมวด กฤษฎีวินัย (ว่าข้อห้ามหรือวินัย ของนางกฤษฎี) 2) กฎหมายต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ กฎหมายตราสามดวง ในส่วนของพระไอยการ ลักษณะฝ่าฝืนและกฎพระสงฆ์ คัมภีร์สุวรรณมูขยา (กฎหมายโบราณลาวล้านช้าง) ประมวลกฎหมาย อาญา พ.ศ. 2499 ประมวลกฎหมายอาญา ประเทศลาวฉบับ ค.ศ. 2006 รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และรัฐธรรมนูญ แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 2003 และส่วนที่เป็นเอกสาร ลำดับรอง ได้แก่ ตำรา เอกสารงานวิจัย และ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้เขียนได้นำข้อมูลมา วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้วิธี การเชิงพรรณนา

■ ความเป็นมาของอาบัติปราชิก กรณีเสพเมณฑ

การเกิดขึ้นของบทพิพากษาเกิดจากการพิจารณา
บัญญัติขึ้นของพระพุทธเจ้า โดยการบัญญัติจะทรง
บัญญัติขึ้นภายหลังจากภิกษุได้กระทำความผิดกรรม
ใดที่ทรงเห็นว่า “เป็นธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งอาสะวะ
ในสงฆ์” จึงควรบัญญัติสิกขาของคำว่า “ธรรมเป็น
ที่ตั้งแห่งอาสะวะ” หมายถึง กิเลสที่ครองสันดาน
(เวรัญชกัณฑ์ มหาวีรังก์ ในพระวินัยปิฎก
พระไตรปิฎก เล่ม 1) สำหรับการเกิดขึ้นของ
สิกขาบทที่เป็นบทปราชิกกรณีเสพเมณฑนั้น มีบันทึก
อยู่ในตอน 2 ปฐมปราชิกกัณฑ์ หมวดมหาวีรังก์
ในพระวินัยปิฎก พระไตรปิฎก เล่ม 1 โดยมี
สาระสำคัญ สรุปความว่า

พระสุทินนะ ซึ่งเป็นบุตรเศรษฐีบ้านกัณณะ
ได้เข้าบวชในพระพุทธศาสนาโดยได้ประพฤติดน
อย่างเคร่งครัดอยู่ทางวัชชีคาม ต่อมามารดาของ
พระสุทินนะได้ไปขอร้องให้พระสุทินนะสึก แต่ทำ
อย่างไรท่านก็ไม่สึก นางจึงได้พาภริยาของ
พระสุทินนะตั้งแต่สมัยยังไม่ได้บวชไปพบที่
ป่ามทวันเพื่อชวนให้สึก พระสุทินนะก็ไม่ยอม
มารดาจึงกล่าวว่าถ้าไม่สึกก็ขอพิชพันธุ์ไว้สืบสกุล
ครั้งนั้นยังไม่มีการบัญญัติวินัยห้ามเสพเมณฑ
พระสุทินนะเข้าใจว่าเป็นเรื่องที่พอทำได้ เพื่อให้
มีบุตรสืบสกุลจึงเสพเมณฑด้วยภริยาตน ซึ่งต่อมา
นางตั้งครรภ์และคลอดบุตรสำเร็จเป็นอรหันต์ผล
ทั้งสองคน ส่วนพระสุทินนะเกิดไม่สบายใจภาย
หลังจากเสพเมณฑกับภริยาถึงขนาดชুবผอม ภิกษุ
ทั้งหลายถามทราบความก็ตีเตียนแล้วนำความ
กราบทูลพระพุทธเจ้า พระองค์จึงตรัสเรียก
ประชุมสงฆ์ทรงไต่สวนเรื่องแล้วจึงทรงตีเตียน
แล้วทรงบัญญัติสิกขาบท ห้ามมิให้ภิกษุเสพเมณฑ
โดยทรงปรับอาบัติปราชิกแก่ผู้ล่วงละเมิด

ส่วนพระสุทินนะไม่ต้องอาบัติเพราะเป็นต้น
บัญญัติ ไม่มีการปรับอาบัติย้อนหลัง ต่อมา
ภิกษุวัชชีบุตรชาวกรุงเวสาลีเข้าใจว่าห้ามเสพ
เมณฑเฉพาะกับมนุษย์จึงเสพเมณฑด้วยนางลิงความ
ทราบถึงพระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติเพื่อเติมให้ชัด
ว่าห้ามแม้ในสัตว์เดรัจฉาน ด้านภิกษุได้ทูลถามว่า
จะมีกรณีใดบ้างหรือไม่ที่ภิกษุที่เสพเมณฑไปแล้ว
ไม่ต้องอาบัติปราชิก ทรงตรัสตอบว่าภิกษุ
5 ประเภทไม่ต้องอาบัติ คือ 1) ภิกษุผู้ไม่รู้ตัว
(หรือถูกบังคับแต่ไม่ยินดี) 2) ภิกษุผู้เป็นบ้า
(หมายถึงบ้าไปชั่วขณะด้วยเหตุอื่น ไม่ใช่โดยปกติ
หรือเป็นบ้าเพราะฤทธิ์ยาบางชนิด) 3) ภิกษุผู้มี
จิตฟุ้งซ่าน 4) ภิกษุผู้มีเวทนาจล้า ไม่รู้ตัวว่าทำ
อะไรลงไปบ้าง 5) ภิกษุผู้เป็นต้นบัญญัติ ทั้งนี้
กรณีภิกษุเสพเมณฑขาดจากความเป็นภิกษุแล้ว
ภายหลังขอเข้าอุปสมบทอีก พระพุทธเจ้าจึงทรง
บัญญัติมิให้อุปสมบทแก่ผู้เช่นนั้น

จากพุทธบัญญัติและพระวินัยฉัยของ
พระพุทธเจ้า ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่ามีความ
สอดคล้องกับหลักการทั่วไปของกฎหมายอาญา
ปัจจุบันอย่างน่าอัศจรรย์ กล่าวคือ

1) กรณีบุคคลที่เป็นภิกษุต้นบัญญัติคือ
พระสุทินนะ พระพุทธเจ้าทรงไม่ปรับอาบัติปราชิก
เนื่องจากขณะเสพเมณฑยังไม่มีการบัญญัติห้าม
จึงแสดงให้เห็นว่าทรงพิจารณาว่าการกระทำใด
ที่จะเป็นความผิดนั้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมาย
อาญาที่ว่า “ไม่มีความผิดโดยไม่มีกฎหมาย ไม่มี
โทษโดยไม่มีกฎหมาย” (Nullum Crimen,
Nulla Poena Sine Lege) ซึ่งหลักการนี้
ได้กำหนดว่าถ้าการกระทำผิดเกิดขึ้นในขณะที่
ไม่มีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดหรือมีกฎหมาย
บัญญัติเป็นความผิด แต่ไม่ได้กำหนดโทษไว้
หรือกำหนดโทษไว้เพียงใด ผู้กระทำความผิด
ไม่ต้องรับโทษ หรือได้รับโทษไม่ร้าย

แรงไปกว่าโทษตามกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้ในขณะกระทำ (ทวิเกียรติ มินะกะนิษฐ. 2549:15) ซึ่งกรณีก็ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย พ.ศ. 2499 มาตรา 2 วรรคแรกได้รับรองไว้

2) การมีพระวินิจฉัยไม่ทรงปรับโทษย้อนหลังผู้เป็นต้นบัญญัติ ซึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมายอาญาที่กำหนดว่า “กฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนในทางที่เป็นโทษ แต่มีผลย้อนหลังในทางที่เป็นคุณ” หมายถึง กรณีมีการกระทำที่ขณะกระทำยังไม่มีการบัญญัติเป็นความผิดหรือบัญญัติโทษไว้ ต่อมามีการบัญญัติให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดและมีโทษก็ไม่สามารถลงโทษบุคคลที่กระทำก่อนบัญญัติหมายได้ แต่ถ้ากฎหมายที่ออกมาภายหลังออกมาแล้วมีการยกเลิกความผิดหรือลดโทษต่อการกระทำที่เคยเป็นความผิดและมีโทษสูงกว่านั้นก็ให้บังคับใช้กฎหมายต่อบุคคลที่กระทำผิดการบัญญัติยกเลิกความผิดหรือลดโทษความผิดนั้นด้วย ซึ่งก็เป็นกรณีการสืบเนื่องจากหลักกฎหมายอาญาไม่มีกฎหมายไม่มีความผิดไม่มีโทษ ข้างต้นนั่นเอง กรณีตามข้อ 2) นี้ประมวลกฎหมาย พ.ศ. 2499 ได้บัญญัติรองรับไว้ในมาตร 2 และมาตรา 3

3) กรณียกเว้นโทษ 5 ประเภทไม่ต้องอาบัติตามกรณีที่ 1-4 เป็นกรณีที่โทษขาดเจตนาในการกระทำผิด ส่วนกรณีที่ 5 ได้กล่าวแล้วใน 1) และ 2) ข้างต้น ซึ่งกรณีที่พระพุทธเจ้าทรงมีพุทธบัญญัติยกเว้นโทษให้เช่นนี้ ทำให้เห็นได้ว่า

ทรงพิจารณาจากเจตนาในขณะที่กระทำว่าต้องรู้ตนหรือมีเจตนาที่จะกระทำสิ่งนั้นซึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมายอาญาไทยในปัจจุบันนี้กำหนดโครงสร้างองค์ประกอบความรับผิดชอบทางอาญาว่า จะต้องมียุติประสงค์ประกอบภายนอก คือ มีการกระทำ (หรือไม่กระทำ) และองค์ประกอบภายใน คือ เจตนากระทำโดยรู้สำนึกตัวและรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด ในขณะที่เดียวกันผู้กระทำก็ประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลในการกระทำนั้น ยกเว้นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้แพ้ประมาทก็เป็นความผิด ดังนั้นภิกษุตามข้อยกเว้นโทษนั้นก็คือมีการกระทำที่ขาดองค์ประกอบภายนอกหรือขาดองค์ประกอบภายใน หลักกฎหมายอาญาในเรื่องนี้อยู่ในประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 59, มาตรา 65, มาตรา 66, และมาตรา 67

การที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติให้การเสพเมถุนของภิกษุเป็นอาบัติปราชิกก็เนื่องจากทรงประสงค์ให้คณะสงฆ์ต้องประพฤติตนอย่างเคร่งครัดในพรหมจรรย์ ไม่กระทำการใดที่เป็นการก่อให้เกิดกิเลสและไม่นำไปสู่การดับทุกข์หรือนิพพาน ประกอบกับถ้ายอมให้ภิกษุเสพเมถุนได้ประชาชนย่อมขาดความเลื่อมใสและไม่แน่ใจในแนวทางที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนเพราะภิกษุยอมมีพฤติกรรมไม่ต่างจากฆราวาสและยังไม่ต้องประกอบอาชีพอีกด้วย

■ กฎหมายตราสามดวงที่เกี่ยวกับข้อ กับอาบัติปราณีกรรมเสพเมณ

แม้มีข้อห้ามจากพุทธบัญญัติที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดห้ามภิกษุเสพเมณกับมนุษย์หรือสัตว์มาแต่ครั้งพุทธกาลที่พระพุทธเจ้ายังไม่เสด็จดับขันธปรินิพพาน แต่จากประวัติศาสตร์และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมาจนถึงปัจจุบันก็ยังพบว่ามีภิกษุบางรูปประพฤตินเสพเมณซึ่งเป็นกรณิอาบัติปราณี ซึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาว ในสยามประเทศได้พยายามในการกำจัดอสังขีเหล่านี้ออกไปจากพระศาสนา โดยในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อมีการชำระกฎหมายโบราณคือพระธรรมนูญ พระราชศาสตร์ และตรวจรวบรวมบัญญัติเป็นกฎหมายตราสามดวงก็ได้นำข้อเท็จจริงของภิกษุบางรูปที่ประพฤตินเสพเมณขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เพื่อทรงมีพระบรมราชวินิจฉัย ซึ่งได้ทรงบัญญัติเป็นกฎหมายไว้ในกฎหมายตราสามดวงในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งในบทความฉบับนี้ผู้เขียนยกมาเพียงส่วนหนึ่งในพระไอยการลักษณะผ้าเมียบ และในกฎพระสงฆ์เพื่อให้พอเป็นภาพของความพยายามในการชำระและจรรโลงพระพุทธศาสนาให้บริสุทธิ์เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาของประชาชน ผู้เขียนจะยกบทกฎหมายมาแสดงโดยใช้ภาษาดั้งเดิมแทนตัวกฎหมายนั้น

ในพระไอยการลักษณะผ้าเมียบ ได้บัญญัติถึงกรณีการที่ภิกษุเสพเมณไว้ 2 มาตรา คือ

พระไอยการลักษณะผ้าเมียบ มาตรา 40 ได้บัญญัติว่า “40 มาตราหนึ่ง พระครูภิกษุสามเณรผิดเมียบท่านถึงข้าเราชื่อว่าปราณี ให้สึกออกเสียแล้วให้ปรับไหมโดยพระราชกฤษฎีกา”

มาตรานี้ความว่ากรณีพระภิกษุผิดเมียบหรือไปยุ่งเกี่ยวกับภรรยาผู้อื่นถึงขั้นข้าเราถือเป็นการปราณี กฎหมายกำหนดให้สึกออกมาแล้วลงโทษโดยการปรับไหมตามที่พระราชกฤษฎีกากำหนด ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกาดอนต้นของพระไอยการบทนี้ได้กำหนดอัตราของโทษปรับไหมไว้ว่า “ถ้าชายใดทำชู้ด้วยเมียกลางเมือง (ภรรยาที่บิดามารดาสู้อยู่ให้ถือเป็นภรรยาหลวง: ผู้เขียน) ให้ไหมวงเต็มโดยพระราชกฤษฎีกา (คือปรับไหมเต็มตามจำนวนที่กำหนด) ถ้าชายใดทำชู้ด้วยเมียกลางนอก (ภรรยาที่ฝ่ายชายขอหญิงมาเป็นอนุภรรยาของหลั่นจากภรรยาหลวง: ผู้เขียน) ให้ไหมโดยพระราชกฤษฎีกาเดิม ทำ 5 ส่วนขัดเสียส่วน 1 เอา 4 ส่วน (ปรับไหม 4 ใน 5 ส่วน) ถ้าชายใดทำชู้ด้วยเมียกลางทาศี (ภรรยาที่ผู้ชายได้ถอนมาแล้วเลี้ยงดูเป็นภรรยา: ผู้เขียน) ให้ไหมโดยพระราชกฤษฎีกา ทำ 5 ส่วนยกเสีย 2 ส่วน เอาสามส่วน (ปรับไหมใน 5 ส่วน)”

แต่ถ้ากรณีที่ภิกษุหรือสามเณรเสพเมณหญิงที่ยังเป็นโสด พระไอยการได้กำหนดบทลงโทษที่รุนแรงขึ้นโดยในพระไอยการลักษณะผ้าเมียบ มาตรา 41 บัญญัติว่า

“41 มาตราหนึ่ง ถ้าพระครูภิกษุสามเณรผู้อยู่ในศีลทำทุลาจกานผิดกิจวินัยทำร้ายด้วยหญิงบทผู้มีได้ ถึงขำราเป็นสังข์ไซ้ ชื่อว่าปราณี ให้สึกออกลงโทษ (ทวนด้วยลวดหนึ่ง) 25 ถึง 50 ที่ส่งตัวลงหน้าข้างหลวง ส่วนหญิงนั้นให้ทำโทษดุหญิงทำชู้นอกใจผู้นั้นแล”

กล่าวคือ มาตรานี้ลงโทษโดยการเฆี่ยนหรือการทวนด้วยลวดหนึ่งตัวผู้กระทำผิดแล้วยังส่งตัวให้ไปตัดหญ้าเลี้ยงข้างหลวง ส่วนหญิงที่มีความสัมพันธ์นั้นก็ลงโทษเช่นหญิงที่มีชู้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการลงโทษตามมาตรานี้น่าจะมีวัตถุประสงค์

เพื่อลงโทษต่อการฆ่าเราหญิงที่ยังไม่มีสามีซึ่งอาจหมายถึงยังเป็นเด็กสาว หรือเพื่อปรามการเลี้ยงดูอย่างลับ ๆ ของภิกษุสามเณรที่เสพเมณุนั้นก็เป็นได้ เพราะการกระทำดังกล่าวนอกจากผิดต่อบิดามารดาผู้หญิงแล้วยังเป็นการปลงศพด้วย

ทั้งนี้การปรับโทษจะเป็นอย่างไรก็ต้องขึ้นกับข้อเท็จจริงแต่ละกรณี ๆ ไป ดังเช่นในกฎพระสงฆ์ ซึ่งเป็นการบัญญัติถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแล้วพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 1 ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยปรับบทข้อเท็จจริงแล้ววางบทลงโทษตามกฎหมายตามที่ทรงเห็นเหมาะสม โดยส่วนกฎพระสงฆ์นี้ทรงวางบทลงโทษการกระทำผิดทั้งต่อบุคคลสามเณรที่กระทำ และผู้เป็นอธิการ เจ้าคณะ บุคคลที่เกี่ยวข้องดูแลบทปล่อยปลงละเลยจนเกิดความเสื่อมเสียขึ้น อาทิเช่น

พระสงฆ์ กฎพระสงฆ์มาตรา 5 ได้วางหลักการไว้ตอนท้ายว่า กรณีถ้าภิกษุรูปใดต้องจัดตุปราคทั้งสี่แต่อันใดอันหนึ่ง ให้ภิกษุรูปนั้นต้องแจ้งแก่คณะสงฆ์ในการลงอุโบสถนั้น อย่าให้มีการปกปิดโทษการปราศิกไว้ แล้วยังกรองผ้าเข้าปฏิบัติกิจสงฆ์ให้เป็นมณฑลแก่คณะสงฆ์ ถ้าฝ่าฝืนโดยต้องปราศิกแล้วปกปิดโทษเข้าทำสังฆกรรมกับคณะสงฆ์ กรณีมีการฟ้องร้องแล้วพิจารณาได้ความว่าเป็นความจริงจะมีโทษถึงสิ้นชีวิต แล้วจะทรงรับราชบาท ขั้วเมียนตีไปรยญาติโยมอย่างหนักเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่าง ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการปราบผู้กระทำผิดต่อบัญญัติทุกกรณีมิให้ปกปิดความผิด ขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้คณะสงฆ์หรือผู้เกี่ยวข้องปกครองต้องเอาใจใส่สอดส่องดูแลพระในสังกัดมิให้กระทำผิดหรือเจียบเจยต่อการกระทำที่ศาสนาวัหมอง

หรือในกฎพระสงฆ์ข้อ 8 ได้กำหนดเอาโทษต่อทั้งฝ่ายพระสงฆ์ที่มีได้เอาใจใส่ดูแลให้การศึกษาอบรมหรือดำเนินการกับพระที่ต้องอาบัติปราศิกเอาโทษต่อบิดามารดาญาติพี่น้องของภิกษุสามเณรที่ประพฤตินอบาบัติปราศิกเสพเมณุนั้นที่มีได้ระมัดระวังเอาใจใส่ตักเตือนบุตรของตน เอาโทษต่อครอบครัวและฝ่ายหญิงที่ไม่ดูแลบุตรหลานให้ไปยุ่งเกี่ยวเชิงเมณุนกรรมกับพระภิกษุหรือสามเณรตลอดจนเอาโทษเพื่อนบ้านที่ไม่ดูแลปกป้องพระศาสนาให้บริสุทธิ์ โดยทรงถือว่าบุคคลที่ประพฤตินอบาบัติปราศิกนั้นเป็นโจรอยู่ในพระศาสนาหรือโจรปล้นพระศาสนา และผู้ที่ปล่อยปลงละเลยดังกล่าวเป็นเสมือนการสมคบสู้เห็นกับผู้กระทำผิดไม่ว่าจะเป็นฝ่ายพระภิกษุสามเณรที่กระทำ หรือฝ่ายหญิงที่ไปยุ่งเกี่ยวเมณุนกรรมกับภิกษุสามเณรนั้น

จากบทกฎหมายดังกล่าวข้างต้นผู้เขียนได้ตั้งข้อสังเกตไว้ดังนี้

- 1) กฎหมายมุ่งเน้นลงโทษทางอาญาต่อทั้งต่อภิกษุสามเณรผู้อาบัติปราศิกและบุคคลที่ร่วมเสพเมณุน
- 2) กฎหมายซึ่งเป็นส่วนพระราชศาสตร์ของพระมหากษัตริย์ มุ่งเน้นให้ฝ่ายสงฆ์และฝ่ายฆราวาสร่วมกันดูแลอบรมสั่งสอนมิให้ภิกษุสามเณรหรือบุตรหลานของตนมีจิตใจคิดคดต่อพระศาสนา กระทำให้ศาสนาต้องเศร้าหมอง
- 3) ในสมัยโบราณสังคมไทยให้ความสำคัญต่อศาสนามากและมองว่าพฤติกรรมของการอาบัติปราศิก ถ้าปกปิดจนถูกจับได้เปรียบเป็นโจรปล้นพระศาสนา โทษจะรุนแรงกว่าทำผิดแล้วยอมรับผิด

จากกรณีที่กำลังมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า สังคมไทยในอดีตได้มีการกำหนดบทลงโทษทางอาญาสำหรับกรณีภิกษุสามเณรเสพเมณฑนาเอาไว้อย่างชัดเจนและยังขยายไปถึงการให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและควบคุมการกระทำผิดอาบัติเสพเมณฑนนั้นด้วย ตามวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีต่อสังคม ในลำดับต่อไป ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงการวางบทลงโทษกรณีนี้ในกฎหมายอาญาของประเทศลาวซึ่งนับถือพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเป็นแบบเถรวาทแบบประเทศไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดความผิดอาญาต่อภิกษุสามเณรที่เสพเมณฑนต้องปราศิกในประเทศไทยต่อไป

■ บทบัญญัติทางกฎหมายอาญาของประเทศลาวกรณีภิกษุเสพเมณฑน

บทบัญญัติของกฎหมายอาญาลาวนั้นจากการศึกษาพบว่าในส่วนของการเอาผิดภิกษุผู้เสพเมณฑนมีมาแต่ครั้งกฎหมายโบราณคือพระธรรมศาสตร์หลวง (ทำมะฮาดหลวง) ซึ่งถือเป็นกฎหมายแม่โดยอาศัยบัญญัติศีลหรือศีล 5 เป็นหลักบัญญัติมี “ส้อยสายค่า” ซึ่งอิงพระปาฏิโมกข์ของพระสงฆ์เป็นหลัก แต่ปรับบทลงโทษเป็นตามความหนักเบาและสุวรรณมุขฯได้เปรียบเทียบการทำความผิดของอาณาจักรกับธรรมจักรไว้ว่าในพุทธจักรหรือธรรมจักรจะลงโทษอย่างไร และในส่วนของอาณาจักรจะลงโทษอย่างไร แต่ผู้เขียนจะไม่ขอก้าวถึงกฎหมายโบราณลาวในเรื่องนี้แต่จะเสนอไว้สำหรับผู้จะศึกษากฎหมายโบราณลาวในครั้งต่อไป ส่วนนี้จึงจะนำเสนอ

แต่กฎหมายอาญาลาวฉบับปี ค.ศ. 2005 เป็นหลัก โดยกฎหมายฉบับนี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยสภาแห่งชาติและรัฐดาร์สของประชาชนประเทศ เมื่อปี ค.ศ. 2005 โดยในมาตราแห่งกฎหมายอาญาได้กำหนดให้กฎหมายอาญามีหน้าที่ปกป้องระบบการเมือง, เศรษฐกิจ และสังคมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ส่วนบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเอาผิดภิกษุสามเณรที่อาบัติปราศิกเสพเมณฑนนั้นได้ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 130 หมวดที่ 6 ว่าด้วยการกระทำผิดต่อสายผ้าเม็ย ครอบครั้ว และยึดครองประเพณีแห่งกฎหมายอาญาลาวปี ค.ศ. 2005 ดังนี้

“มาตรา 130 การทำขำราชของภิกษุ, สามเณรภิกษุสามเณรองค์ใดหากได้เสพสมกับผู้หญิงหรือผู้ชายจะถูกลงโทษ ตัดอิสภาพแต่ 6 เดือน หาสสามปี และจะถูกปรับใหม่แต่ 500,000 กีบหา 3,00,000 กีบ ผู้หญิงหรือผู้ชายที่ได้สมัครงเสพสมกับภิกษุหรือสามเณรจะถูกลงโทษในสถานเดียวกัน” (หมายเหตุผู้เขียนแปลจากต้นฉบับกฎหมายอาญาภาษาลาว)

จากมาตราข้างต้นจะเห็นได้ว่าการกระทำของภิกษุสามเณรเป็นการกระทำผิดต่อยึดครองประเพณี และผู้ที่ร่วมประเพณีไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง กฎหมายก็ให้มีโทษเช่นเดียวกันทั้งนี้ตามกฎหมายอาญาลาวได้วางหลักกฎหมายการรับผิดทางอาญาไว้ในมาตรา 2 หมวดที่ 1 ว่าด้วยหลักการรวม โดยกฎหมายบัญญัติว่า

“มาตรา 2 (ใหม่) พื้นฐานของความรับผิดชอบทางอาญา บุคคลใดจะมีความรับผิดชอบทางอาญา และจะถูกลงโทษทางอาญาได้ต่อเมื่อ บุคคลผู้นั้นหากมีการกระทำโดยเจตนาหรือด้วยความไม่ระมัดระวังที่เป็นอันตรายต่อสังคม ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นของ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ได้กำหนดโทษทางอาญาและในเมื่อมีคำตัดสินของศาลเท่านั้น” (ผู้เขียนแปลจากต้นฉบับภาษาลาว)

กล่าวคือ การจะเป็นความผิดอาญาของพระภิกษุสามเณรหรือบุคคลที่ร่วมเสพเมณูกับภิกษุหรือสามเณรนั้นต้องมีเจตนากระทำ หากมิได้มีเจตนาก็ไม่เข้าองค์ประกอบความผิดในกรณีนี้ แต่ถ้ามีเจตนาถือเป็นการผิดศีลโทษตัดอธิสรภาพ และถูกปรับไหม เทียบกับอาญาไทยคือ โทษจำคุกและโทษปรับ ทั้งนี้ตามกฎหมายอาญาได้แบ่งประเภทออกเป็น 2 ประเภทตามมาตรา 28 หมวดที่ 5 ว่าด้วยโทษโดยบัญญัติไว้ว่า

“มาตรา 28 ประเภทของโทษ

ก. โทษต้นตอ :

1. ต่าหนีวิจารณ์ต่อหน้ามหาชน
2. คิดสร้างโดยไม่ตัดอธิสรภาพ
3. ตัดอธิสรภาพ
4. ประหารชีวิต

ข. โทษเพิ่ม :

1. ปรับไหม (ในบางกรณีอาจเป็นโทษต้นตอ)
2. ริบวัตถุสิ่งของ
3. ริบทรัพย์สิน
4. ปลดสิทธิเลือกตั้ง และสมัครรับเลือกตั้ง
5. จำกัดที่อยู่”

จะเห็นได้ว่ากฎหมายอาญาลาววางโทษของภิกษุสามเณรเสพเมณูกับผู้เสพเมณูกับภิกษุสามเณรไว้ในระดับสูง คือมีโทษถึงตัดอธิสรภาพ (จำคุก) และมีโทษปรับไหมกล่าวคือมีโทษทั้งจำคุกและปรับตามความหมายของกฎหมายอาญาไทยสูงทำให้วิเคราะห์ได้ว่านอกจากในทางพระวินัยที่พระภิกษุสามเณรลาวจะต้องปราศ

หากเสพเมณูกับบุคคลอื่นแล้วภิกษุสามเณรรวมทั้งผู้ร่วมเสพเมณูกยังต้องรับโทษทางอาญาของกฎหมายบ้านเมือง แสดงให้เห็นว่าสังคมลาวให้ความสำคัญและประสงค์ให้พระภิกษุสามเณรตลอดจนฆราวาสมีพฤติกรรมที่เหมาะสมไม่ประพฤติเสื่อมเสียในทางเพศ ซึ่งเท่ากับว่าในประเทศไทยขณะนี้มีการปกป้องพระพุทธศาสนาจารีตประเพณีอันดีงามของสังคมลาว ในเรื่องความประพฤติทางเพศของพุทธศาสนิกชนทั้งในส่วนของพระวินัยและส่วนที่บ้านเมืองซึ่งผู้เขียนก็เชื่อว่าการบัญญัติกฎหมายเป็นมาตรการสำคัญนอกเหนือจากมาตรการทางสังคมที่จะช่วยปกป้องพระพุทธศาสนาให้บริสุทธิ์และจัดพวกเหลื่อมแอบแฝงทางศาสนาลงไปได้บ้าง

ในลำดับต่อไปผู้เขียนจะได้วิเคราะห์แนวทางการกำหนดความรับผิดชอบอาญากรณีภิกษุสามเณรอาบัติปราศจากการเสพเมณูก

■ บทวิเคราะห์และแนวทางการกำหนดความรับผิดชอบอาญากรณีภิกษุสามเณรอาบัติจากการเสพเมณูก

จากที่กล่าวมานี้จนถึงการกำหนดความรับผิดชอบอาญากรณีภิกษุสามเณรอาบัติปราศจากการเสพเมณูกนั้น ทางประเทศลาวได้กำหนดความผิดไว้ในกลุ่มความผิดต่อสายฟัวเมีย ครอบคร้ว และยึดครองประเพณี ซึ่งกฎหมายมุ่งต่อการคุ้มครองสถาบันครอบคร้วและจารีตประเพณีของสังคม ซึ่งตามโครงสร้างกฎหมายอาญาไทยไม่มีการจำแนกหมวดนี้ไว้โดยเฉพาะ แต่บทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองสถาบันครอบคร้วและจารีต ประเพณี ได้บัญญัติไว้ในส่วนต่าง ๆ ของกฎหมายอาญา

และบางฐานความผิดในกฎหมายอาญาลาว ก็ไม่มีการบัญญัติเป็นความผิดในกฎหมายอาญาไทย อาทิ

- ความผิดฐานการทำมีสจาร หรือความผิดของบุคคลที่มีสามีหรือภรรยาแล้วไปเสพสมหรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้อื่น (กรณีของประเทศไทยจะไปอยู่ในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพครอบครัว ซึ่งเป็นเรื่องทางแพ่งไม่มีโทษทางอาญา)

- ความผิดฐานไม่ปฏิบัติพันธะในการเลี้ยงดูพ่อแม่ ลูก หรือสามี ภรรยา (ของประเทศไทยจะอยู่ในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพครอบครัว)

- ความผิดฐานร่วมประเวณีกับญาติใกล้ชิด และความผิดฐานการขำเราของภิกษุและสามเณร ที่ผู้เขียนกำลังกล่าวถึง

ประเด็นที่ต้องพิจารณาคือหากจะมีการบัญญัติกฎหมายอาญาเพิ่มเติมในความผิดฐานการขำเราของภิกษุและสามเณร 1) จะกำหนดฐานความผิดนี้ไว้ในส่วนใดของกฎหมายอาญา และ 2) ลักษณะโทษ ควรจะเป็นอย่างไร

1) ประเด็นควรกำหนดฐานความผิดนี้ไว้ในส่วนใดของกฎหมายอาญา ประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นว่าสามารถกำหนดฐานความผิดนี้ไว้ ลักษณะ 4 ความผิดเกี่ยวกับศาสนา โดยเข้าพิจารณาวัตถุประสงค์โดยรวมของความผิดอาญาในลักษณะนี้ 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองเสรีภาพในการนับถือศาสนา คุ้มครองศาสนสถานทางศาสนาและพิธีกรรมทางศาสนา และคุ้มครองการแอบแฝงเข้ามาหาประโยชน์โดยการแต่งตั้งเป็นนักบวชของศาสนาซึ่งเป็นการบัญญัติกฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีทางศาสนา เพื่อให้ศาสนิกชนสามารถปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างสะดวก ปลอดภัย และปกป้อง

การพัฒนาปลอมแปลงตัวของมิชฉาซีหรือผู้ไม่ประสงค์ดีต่อศาสนา ดังนั้นถ้าจะมีบัญญัติความผิดฐานการขำเราของพระภิกษุสามเณรก็สามารถบัญญัติไว้ในลักษณะ 4 นี้ได้เพราะมีวัตถุประสงค์ทางกฎหมายไปในทิศทางเดียวกัน หรืออาจบัญญัติฐานความผิดนี้ไว้ในลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศซึ่งตามกฎหมายอาญาลาวฐานความผิดนอกจากที่ยกมาข้างต้นแล้วในฐานความผิดเกี่ยวกับการข่มขืนกระทำขำเรา การค้ามนุษย์ การอนาจาร การค้าประเวณี การบังคับให้เป็นโสเภณี และการเผยแพร่สิ่งลามก วัตถุประสงค์อนาจารก็ได้บัญญัติไว้ในกลุ่มฐานความผิดว่าด้วยการกระทำผิดต่อสายตัวเมีย ครอบครัวและยึดครองประเพณีด้วยกัน ซึ่งกฎหมายลาวในส่วนนี้จัดกลุ่มความผิดที่เกี่ยวกับเพศต่าง ๆ ไว้ในหมวดนี้ ดังนั้นความผิดของภิกษุสามเณรที่เสพเมถุนซึ่งเป็นลักษณะการกระทำทางเพศเช่นเดียวกันก็สามารถเทียบเคียงกับการจัดกลุ่มความผิดในกฎหมายอาญาลาวก็สามารถบัญญัติไว้ในลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 เพราะเป็นกลุ่มความผิดประเภทเดียวกัน

2) ลักษณะโทษของความผิดฐานนี้ควรเป็นลักษณะใด การกำหนดลักษณะโทษของฐานความผิดอาญาการขำเราของพระภิกษุสามเณรหรือกรณีภิกษุสามเณรปฏิบัติปราศรัยเสพเมถุนนั้นถ้าอิงตามการวิเคราะห์ความ 1) ขำต้นจะพบว่าในกฎหมายอาญาไทยลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น มีการกำหนดโทษในฐานความผิดต่าง ๆ ออกเป็น 3 ประเภทโทษ คือ ประหารชีวิต จำคุก และปรับ ซึ่งฐานความผิดแต่ละฐานจะกำหนดลักษณะโทษ และอัตราโทษไว้ต่างกันตามความร้ายแรงของพฤติการณ์ หรือตามมูลเหตุชักจูงใจพิเศษตามกฎหมาย ดังนั้นการกำหนดลักษณะ

โทษหรือสถานโทษของการขำเราของภิกษุสามเณร (รวมทั้งบุคคลที่เสพเมณูกับภิกษุสามเณร) ต้องแยกว่าพฤติกรรมใดควรเป็นโทษอย่างไร เช่น

กรณีการเสพเมณูโดยสมัครใจของภิกษุสามเณรหรือผู้เสพเมณูกับภิกษุสามเณรควรกำหนดเป็นฐานความผิดกลาง สำหรับพฤติกรรมนี้ โดยลงโทษจำคุกและโทษปรับ (เทียบเคียงกับกฎหมายอาญาลาว) โดยมีการกำหนดองค์ประกอบภายนอก และองค์ประกอบภายในตามโครงสร้างกฎหมายอาญาและอาจกำหนดมูลเหตุชักจูงใจพิเศษตามกฎหมายเพิ่มเติมเข้าไป เช่น “อันเป็นการเสื่อมเสียต่อพระศาสนา ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน” เพื่อให้ชัดเจนขึ้น

กรณีการเสพเมณูโดยการถูกข่มขู่บังคับไม่ว่าจะเป็นกรณีภิกษุสามเณรเป็นฝ่ายขู่เข็ญบังคับหรือถูกผู้อื่นขู่เข็ญบังคับก็เป็นมูลเหตุถูกใจพิเศษที่เป็นเหตุเพิ่มโทษ แต่ถ้าเป็นกรณีที่พฤติกรรมเป็น “กรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท” ก็ดำเนินการตามหลักกฎหมายและฐานความผิดที่โทษหนักสุดหรือถ้าเป็นกรณี “หลายกรรม หลายวาระ” ก็ดำเนินการพิจารณาโทษทุกกรรมตามกระบวนความผิดตามกฎหมายอาญามาตรา 91 แต่ทั้งนี้เมื่อเรียงกระบวนความผิดแล้วอัตราโทษร่วมกันต้องไม่เกินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 91 ด้วย

จากที่กล่าวมาในส่วนนี้สามารถสรุปได้ว่าขณะนี้ในประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ของประเทศไทย ยังไม่มีการกำหนดความผิดฐานการขำเราของภิกษุสามเณร ซึ่งพฤติกรรมเป็นอาบัติปราชิกและส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เมื่อทราบเหตุการณ์เหล่านี้ ดังนั้นถ้าจะบัญญัติฐานความผิดนี้ในกฎหมายอาญาไทยก็สามารถบัญญัติไว้

ในส่วนของลักษณะ 4 ความผิดเกี่ยวกับศาสนาหรือลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งการบัญญัติกฎหมายที่เป็นโทษต่อบุคคลนี้หากเป็นการกระทำเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนก็ย่อมไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

■ บทสรุป

สถาบันสงฆ์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างองค์ประกอบพระพุทธศาสนา เป็นสถาบันที่ชาวพุทธทุกคนให้ความเคารพเลื่อมใสศรัทธา แต่หากพระสงฆ์หรือสามเณรอันเป็นธรรมทายาทของพระพุทธเจ้า ประพฤติตนไม่เหมาะสมย่อมเป็นที่ตำหนิติเตียนแก่ประชาชน และทำให้พระศาสนาสิ้นคลอน ด้วยเหตุนี้พระพุทเจ้าจึงทรงบัญญัติสิกขาบทขึ้นเพื่อเป็นพระธรรมวินัยควบคุมความประพฤติของคนสงฆ์ให้บริสุทธิ์เป็นที่เลื่อมใสศรัทธา และมีเป้าหมายของการหลุดพ้นนิพพานเป็นที่ตั้ง โดยความผิดที่รุนแรงที่สุดของพระพุทธศาสนามี 4 ประการที่มีโทษถึงขาดจากความเป็นภิกษุสามเณร คือ การเสพเมณู การลักทรัพย์ผู้อื่น การฆ่ามนุษย์ และการอวดคุณวิเศษอันไม่มีในตน โทษนี้คืออาบัติปราชิกในฝ่ายอาณาจักรของกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาว ที่ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมในชีวิต ก็ได้มีการกำหนดบทกฎหมายของฝ่ายอาณาจักรที่เอาโทษต่อภิกษุสามเณรที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมทำให้พระศาสนาเสื่อมเสียซึ่งต้องอาบัติปราชิกกรณีต่างๆ ไว้ ดังปรากฏบนพระธรรมศาสตร์หลวงของลาว พร้อมกฎหมายเกี่ยวข้อ หรือกฎหมายตราสามดวงอันมีรากฐานจากกฎหมายพระธรรมศาสตร์ของมอญซึ่งรับอิทธิพลมาจากคัมภีร์มานะธรรมศาสตร์ของอินเดีย แต่เมื่อประเทศไทยได้มีการปฏิรูปกฎหมาย

ในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ประมวลกฎหมายอาญาสมัยใหม่ นับแต่นั้นมาก็ได้มีการบัญญัติถึงการเอาผิดทางอาญาต่อภิกษุสามเณรที่อาบัติปราชิกจากการเสพเมถุน และบุคคลที่ร่วมเสพเมถุน หรือรู้เห็นปล่อยปละละเลยอีก ในขณะที่ประเทศลาวที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาวอีกกลุ่มหนึ่งยังคงบัญญัติฐานความผิดการชำเราของภิกษุสามเณร (รวมทั้งผู้ร่วมเสพเมถุน) ไว้ในกฎหมายอาญาลาวจนถึงปัจจุบัน ทำให้ขณะนี้เมื่อมีการอาบัติปราชิกจากการเสพเมถุนเกิดขึ้นก็ไม่สามารถเอาผิดหรือลงโทษบุคคลที่ทำให้พระศาสนาเสื่อมเสียได้ ซึ่งมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นศรัทธาในพระพุทธศาสนาของคนไทย ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญากรณีภิกษุสามเณรกระทำชำเราหรือเสพเมถุน (รวมทั้งบุคคลที่ร่วมกระทำหรือเกี่ยวข้อง) โดยกำหนดบัญญัติฐานความผิดนี้มีลักษณะโทษที่จำคุกและโทษปรับ หรือสูงขึ้นลดลงตามพฤติการณ์แห่งกรณีไว้ในลักษณะ 4 ความผิดเกี่ยวกับศาสนา หรือลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศของประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 เพื่อเป็นการปกป้องพระศาสนา ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนต่อไป

■ บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กำธร กำประเสริฐและสุเมธ จานประดับ. 2543. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยและระบบกฎหมายหลัก . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ศทาร์ตัน เฮงตระกูล. 2550. “การศึกษาการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมในทัศนะคริสต์ศาสนา พระพุทธศาสนา และกฎหมายตราสามดวง”. วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ์. 2549. หลักกฎหมายอาญาภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต). 2550. พระไตรปิฎก : สิ่งที่ชาวพุทธตรัสรู้ (ฉบับสองภาษา ไทย-อังกฤษ). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมสภา.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. 2539. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. 2510. ปาฐกถาเรื่องกฎหมายสมัยกรุงศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการจัดงานอนุสรณ์อยุธยา.

องค์การค้าของคุรุสภา. 2537. กฎหมายตราสามดวง เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา.

. 2537. กฎหมายตราสามดวง เล่ม 4. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา.

ภาษาลาว

กรมโคสนาเผยแผ่กฎหมาย. 2006. กต
หมายอาญา. เวียงจัน : กรมโคสนาเผยแผ่กต
หมาย

กะชวงยุติทำ. สำเลิด บัวลีสะหวัด. 1994.
คำพิ ส่ว้นนะมุทขา. เวียงจัน : อุปถำโดย มุนนี
ทีโตโยตา แห่งประเทศญี่ปุ่น

